

ματα ή και άρτηρίες και όδηγοϋν σε μεγάλες αίμορραγίες.

Αί ρήξεις του αιδίου και του κατωτέρου τμήματος του κόλπου σπάνια όδηγοϋν σε έκδηλο αίμορραγία, με εξαίρεση βεβαίως την ρήξη της κλειτορίδος, που είναι δυνατόν να περιλάβη και τα φιλεβάδη ή και τα άρτηριακά άγγεία, όποτε ή αίμορραγία είναι μεγάλη.

Ο τραυματισμός της πνευλικής όδοϋ κατά τον τοκετό όδηγει κυρίως σε πρωτοπαθή άμεσο μετά τον τοκετό αίμορραγία, δέν άποκλείεται όμως ή πιθανό-

της να θρομβωθή άγγείο που έρράγη στην άρχή και να αίμορραγήσει κατόπιν ξαφνικά, ή να συρραφή μετά τον τοκετό και ή ραφή να λυθή άργότερα και να προκληθή δευτεροπαθής αίμορραγία της λοχείας.

* * *

Περιγράψαμε τις μετά τον τοκετό αίμορραγίες και τις πιο συνηθισμένες αίτίες που τις προκαλοϋν. Σε ένα δεύτερο σημείωμά μας θα μιλήσουμε για την διαφορική διαγνωστική και τη θεραπεία.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Β. Π. Παπαδάκου και Κούλας Παπαφωτίου-Παπαδάκου:

Η Μητέρα και τὸ Παιδί της, Ἀθήναι 1964, σελ. 172.

Από τον Διευθυντή Ὑγιεινῆς, Μητρότητας και Παιδων του Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας, κ. Β. Π. Παπαδάκου, και την Παιδιάτρον κ. Κούλαν Παπαφωτίου-Παπαδάκου, Διευθυντήν του Ὑπουργείου, εξέδόθη τελευταία τὸ ὑπό τὸν ἑνωτέρω τίτλον βιβλίον, ἀναφερόμενο στα προβλήματα τῆς ὕγιεινῆς και προληπτικῆς Ιατρικῆς τῆς μητέρας και του παιδιοῦ.

Ἐπειτα ἀπό μίαν εϋληπτη και χρήσιμη εἰσαγωγή για τὸν ἄνθρωπο, τὸν γάμο και την οικογένεια, καθὼς και για τὰ καθήκοντα του Κράτους ἀπέναντι τῶν δύο τελευταίων θεσμῶν, ἀκολουθοῦν τὰ δύο κύρια μέρη του βιβλίου. Τὸ πρῶτο ἀφορᾷ την προληπτικὴ Ιατρικὴ τῆς μητέρας, με τὰ ἐξῆς κεφάλαια: α) φυσιολογικὴ ἔγκυμοσύνη· β) ἐνοχλήματα τῆς ἔγκυμοσύνης· γ) ἐπιπλοκὲς τῆς ἔγκυμοσύνης· δ) προετοιμασία για τὸ βρέφος που ἔρχεται· ε) ἐτοιμασία για τὸν τοκετό· ζ) ὁ τοκετός· ζ) μετά τὸν τοκετό. Παράρτημα: Τοκετός χωρὶς τὴ συμπαράστασι του γιαιτροῦ. Τὸ δεύτερο μέρος ἀφορᾷ την προληπτι-

κὴ Ιατρικὴ του βρέφους, με τὰ ἐξῆς κεφάλαια: α) ἡ διατροφή του βρέφους· β) ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις του βρέφους· γ) ψυχοκινητικὴ και πνευματικὴ ἀνάπτυξις· δ) ἡ περιτομήσις του βρέφους· ε) τὸ πρόωρον βρέφος· ζ) παθήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Παράρτημα: Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή του παιδιοῦ.

Τὸ βιβλίον, ἀπλᾶ και μεθοδικὰ γραμμένο, ἀπευθύνεται ὄχι μόνο στοὺς γιατροὺς τῆς ὑπαίθρου, τὰς Μαίας και τὰς Ἀδελφὰς Νοσοκόμους, ἀλλὰ και σε κάθε γονέα και σε κάθε νέον και νέαν που πρόκειται να πάρουν σύντομα θέσι στην Κοινωνία σὰν ζεῦγος και σὰν μέλλοντες γονεῖς. Ἀναλύει τὰ βασικὰ προβλήματα τῆς οικογενείας—την ἔγκυμοσύνη, τὴ γέννησι, τὴν ἀνατροφή και τὴν φροντίδα του παιδιοῦ—που εἶναι καιρός να τὰ ἰδοῦμε διδασκόμενα στα μέσα σχολεία ἀντὶ τῶν τόσων ἡλιθιοτήτων και τῶν τόσων ἀχρήστων που βαραινουν τὸ εκπαιδευτικὸ μας πρόγραμμα.

Καθηγητῆς Π. Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

